

Kati Hiekkapelto: Maailman mullistus

Oulunsalon lauttaranta oli autio. Vaakasuoraan lentävä lumi pyyhki pengertien pintaa, kasaantui pientareen oikeaan reunaan, vasten matalaa kaidetta, joka piirsi metallisen viivan meren ja tien rajalle. Kaista oli jo melkein kokonaan lumen tukkima. Siltatyömaan parakit olivat pimeinä, sadoilla rekka-autoilla paikalle raahatut, valtavat sorakasat kuin lumihuippuja muinaisessa vuoristossa, pari nietosten kuorruttamaa, kylmettynyttä kaivinkonetta niiden välissä kuin jäätyneet dinosaurukset. Maisemassa oli kieltämättä jotakin ikaikaista ja unohtunutta, jääkautista kai, ajatteli Herman de Souza (nimi on muutettu yksityisyyden suojaamiseksi). Hän oli asunut Suomessa jo tarpeeksi kauan, että tiesi kaikki talven metkut; viiman, kerrospukeutumisen, valottomuuden, ilottomuuden, puolivuotisen kuin kuolemaa enteilevän pimeän, mutta tämä maisema tässä säässä oli jotakin ennen kokematon ja pahaenteistä.

Viimeinen lautta Hailuotoon oli mennyt aikoja sitten. Pizzan tilaajan oli täytynyt tietää se, mutta siitä huolimatta tyyppi oli vaatimalla vaatinut pizzaa ja vieläpä tarkalleen ottaen tuiralaisen Pizzeria La Lunan kasvispizzaa grillatulla munakoisolla, kesäkurpitsalla ja tuoreella rucolalla. Hän oli luvannut “ihan mitä tahansa”, jos saisi pizzan Marjaniemen huvilalleen ennen aamua. “Ihan vitun nälkä”, oli tyyppi mölissyt puhelimesta. Normaalisti asiakkaille ei voinut soittaa, mutta tyyppi oli suostunut epäröimättä antamaan puhelinnumeronsa de Souzaalle. Herman oli halunnut varmistaa omin korvin, ettei niin kertakaikkisen älytön tilaus ollut jokin pila ja niin he olivat sopineet palkkiosta, tuosta “ihan mistä tahansa”. Herman oli saanut sanella ehtonsa. Hän kuuli kyllä, että asiakas oli kännissä kuin käki, mutta hän oli tunnistanut välittömästi asiakkaan nimen. Tyyppi oli ökyrikas, yksi varakkaimmista koko maassa ja aina silloin tällöin iltapäivälehtien lööpeissä tehtyään jonkinmoisen kohahduttavan ja arveluttavan tempauksen, joka useinmiten liittyi bilettämiseen, huumeisiin ja mallin näköisiin nuoriin naisiin. Hermanin ei tarvinnut kauaa miettiä, kannattiko kummallisen pizzakeikan riski, sen verran runsaskätinen sovittu palkkio oli. Jotain ihan muuta kuin euron säälitippi, jota suurin osa hänen patalaiskoista kitupiikkiasiakkaistaan ei koskaan edes antanut. Itseasiassa, pakko myöntää, tämä saattoi olla hänen tilaisuutensa vihdoinkin nousta siitä kohtalaisesta kurjuudesta, kädestä suuhun elämästä, jota tämä käsittämättömän vauras länsimaa oli hänelle nihkeästi tarjoillut ja joka ei loppujen lopuksi poikennut juurikaan hänen köyhästä kädestä suuhun elämästään, jota hän oli aiemmin elänyt rutiköyhässä kotimaassaan. Tämä keikka saattaisi muuttaa hänen elämänsä. Hymyillen hän oli hypistellyt kotimaansa salaisista ainesosista valmistettua talismaania toppatakkinsa taskussa, tuntenut tilaisuutensa koittaneen ja luvannut tuoda pizzan tyyppille Hailuotoon, no problem.

Nyt Herman de Souza katseli lumen pieksemää lauttarantaa, jonka vähäiset valot eivät riittäneet valaisemaan sen takana avautuvaa jäätikköä. Hän oli kuullut, että joskus muinoin jäälle oli ollut tapana tehdä tie. Hän oli nähnyt Youtubessa videon, jossa autot olivat huristelleet kirkkaanvalkoisella, hohtavalla jääkentällä yhtä sujuvan huolettomasti kuin Oulun lävitse humisevalla moottoritieellä. Niin kuin tuo valkea ajoväylä olisi ollut ihan oikea tie. “Se on ihan oikea tie” oli videon hänelle näyttänyt tyttö, Tinder-deitti vuosien takaa, vakuutellut. Heidän oli pitänyt mennä käymään saarella, tyttö oli kovasti halunnut viedä hänet mustikkaan, mutta de Souza oli ghostannut tytön kolmansien treffien jälkeen, eikä ollut uhrannut ajatustakaan tytölle saati Hailuodolle sen koommin. Häntä eivät marjat eikä metsässä rämpiminen kiinnostaneet. Tai jos ihan rehellisiä ollaan, ne pelottivat häntä. Lisäksi tyttö oli ollut aivan liian innokas. Lähetellyt viestejä ja kuvia jatkuvalla syötöllä, kyseltyt halusiko hän lapsia ja kuinka monta. Silloin se oli ahdistanut Hermania. Nyt hän tunsikin hetkellisen kaiheruksen kehossaan, kaipuun, joka ei varsinaisesti kohdistunut tuohon tyttöön vuosien takaa, eihän hän edes muistanut tytön nimeä, vaan yleisemmin johonkin mitä ehkä voisi parisuhteeksi ja rakkaudeksi kutsua, sillä paitsi että hän oli köyhyysrajalla rimpuileva ruokalähetti hän oli myös sangen yksinäinen. Rakkauttakaan tämä kylmä maa ei ollut hänelle suonut.

Herman polki vähän matkaa takaisin päin kohtaan, jossa merelle kurkottava pengerrys muuttui maantiekseksi. Rantavitikosta näytti lähtevän jonkinmoinen ura kohti pimeän kätkemää jäälakeutta. Tuuli vinkui ja suhisi ja lumi pölysi kuin riivattuna, mutta Herman oli erottavinaan auton renkaiden

jälkiä uralla. Jäisin sormin Herman googlettelu Hailuodon jäätien tilannetta, mutta ei löytänyt siitä mitään ajanmukaista tietoa. Näytti siltä, että tie oli ollut edellisen kerran virallisesti käytössä viisi vuotta aiemmin ja silloinkin vain muutaman viikon. Sitten hän löysi somesta pari kuukautta vanhan keskustelun, jossa nimimerkki "KyrpäJorma" ilmoitti tehneensä omin luvuin omalla traktorillaan ajoväylän jään yli saaresta mantereeseen. Koska "onhan se saatana, että vaikka meillä on vaihteeksi ollut kunnon pakkastalvi, niin mitään ei tapahdu. Siltaakin on odotettu jo ties kuinka kauan, liekö valmistuu ikinä. Että olkaapa hyvät, saa käyttää". Herman kohotti katseensa jääuralle, joka hävisi nopeasti lumituiskueeseen ja säkkipimeään. Häntä alkoi hirvittää. Sitten hän teki päätöksensä, pyyhki pelot mielestään tulevan palkkion ja uuden uljaan elämän kuvat mielessään, polkaisi pyöräänsä vauhtia ja pizzalaatikko kuutionmallisessa selkäreppussa hölskyen sekä sydän rintakehässä kauhusta pampailen hän lasketteli tienpientareelta jälle.

Mitä Herman de Souza oikein oli kuvitellut? Youtube-videolla nähtyä sulavan vauhdikasta etenemistäkö? Sitä ei tapahtunut. Sen sijaan hän laski suoraan valtavaan lätäkköön, jonka hyytävässä vedessä kellui pöydänkokoisia, sinertäviä jäälohkareita. Hänen oli pakko hypätä pois pyörän selästä välttyäkseen kaatumasta tuohon möhkäleiseen jäävesialtaaseen. Jalat upposivat pohkeita myöten veteen, jonka kertomattakin tiedätte olevan aivan järkyttävän kylmää. Lätäkköä jatkui ehkä noin viiden metrin verran, ei onneksi sen enempää. Sen jälkeen jää muuttui möykkyiseksi sohjoksi, mutta siinäkin ei voinut polkea. Periksi en silti anna, sellainen ei kuulu kasvatukseeni, Herman ajatteli vaikka tunsikin miten kylmä kangisteli jalkoja, miten kastuneet toppahousujen lahkeet alkoivat jähmettyä hänen säariensä ympärille kuin panssari. On pysyttävä liikkeessä, hän ajatteli, pysähtyä ei nyt saa. Ja niin hän lykki polkupyöräänsä lumisuhjuisessa mökelikössä, rämpi ja työnsi ja paleli. Hän ei tiennyt, ettei hän oikeastaan ollut vielä edes varsinaisella jäällä, vaan sillä epämääräisellä rantavitikon ja meren välisellä rajamaalla, joka kevään tullen muuttuu vetiseksi mössöksi ja joka menee aina huonoon kuntoon paljon ennemmin kuin jää ulapalla. Ei hän tiennyt sitäkään, että oli oikeastaan sangen onnekas. Lammikko, johon Herman oli kahahtanut ja jalkansa dipannut, oli ollut varsin pieni verrattuna monien aiempien kevättalvien valtaviin tulva-altaisiin. Oli ihme, että hän ylipäätään pystyi taluttamaan pyöränsä varsinaiselle jäälle kastumatta sen enempää. Ja pian alusta kovenikin hänen allaan. Sohjo muuttui tummanpuhuvaksi ja hieman uhkaavan näköiseksi, mutta siitä huolimatta kiinteäksi, sileäksi ja kantavaksi jääksi. "KyrpäJorman" tekemä ura ei taatusti vastannut entisten aikojen jäistä high wayta, jolla tiedettiin onnikoiden ja rekkojenkin huoletta huristelleen, mutta ilmiselvästi "KyrpäJorma" oli omistautunut asialleen ja tehnyt vähintäänkin kohtuullisen hyvää työtä. Vaikka vaakasuoraan vihmovan lumiviiman vuoksi näkyvyys ei ollut metriä pidempi, Herman pystyi erottamaan uran pyörän lampun kapolisessa valokiilassa. Ura vaikutti tasaiselta ja ajokelpoiselta. Hän rukoili Jumalaa, Jeesusta ja Mariaa, sekä edesmennyttä isäänsä, esi-isiä ja muutamaa kotiseutujen jumalhahmoa ja alkoi polkea tunnottomilla jaloillaan, umpijäätynyt housunlahje kettinginsuojaa vasten kopsuen kohti jossakin pimeyden takana odottavaa saarta. Herman ehti polkea ankarassa myräkässä kymmenen äärimmäisen tuskallista ja vaivalloista minuuttia, kun viime yhtäkkiä hellitti. Hän tunsu sen eräänlaisena eteenpäin nykäisevänä voimana, kun sivusuunnasta puskenut tuuli, joka yritti työntää hänet uran reunaan kasautuneisiin nietoksiin ja jota vastaan hän joutui kamppailemaan kaikin voimin, lakkasi äkisti. Matka alkoi yllättäen edetä vauhdilla. Veri alkoi taas kiertää ja jalkojen lämpö palata voimallisen polkemisen myötä. Minä selviydyn tästä sittenkin, Herman ajatteli toiveikkaana. Lunta tuli yhä, mutta se ei enää liehunut hänen edessään kuin suljettu, vihainen verho, vaan pehmoiset hiutaleet tipahtelivat korkeuksista hiljalleen leijuen kuin jouluidyllisissä konsanaan. Näkyvyys parani. Jään koostumus muuttui entistäkin kovemmaksi ja sutjakammaksi polkea. Sitten lumisadekin äkisti lakkasi. Tienoo oli yhtäkkiä täysin hiljainen ja musta. Miljoonat tähdet syttyivät tuikkimaan pilvimassojen takaa paljastuneelle taivaalle. Hengitys huuruten Herman polki yksinäisellä jäälakeudella, jonka pimeyteen polkupyörän valokiila piirsi väpättävää toivonsädettä. Mutta pian hän huomasi, että vauhti alkoi taas hiipua. Polkimet alkoivat tuntua lyijynraskailta, renkaat ratisivat vaivalloisesti jäätä vasten, pyörä oli painavampi kuin kymmenen mätisäkkiä. Hermanin tummat ripset ja vähäiset

partahaivenet jäättyivät vitivalkoisiksi jääpuikoiksi, poskia paleli, nipisteli ja kuumotti ja sitten ne muuttuivat tunnottomiksi. Lumimyrskyn väistyttyä pakkanen oli alkanut kiristyä ja lämpötila laski huolestuttavan nopeasti vaarallisen alhaisiin lukemiin.

De Souza yritti lisätä vauhtia pysyäkseen edes joten kuten lämpimänä, mutta pakkanen kävi nyt kimppuun armotta. Hampaat kalisten hän yritti olla ajattelematta mahdollista tulossa olevaa kuoliaaksi paleltumistaan ja keskittyä vain edessään olevaan jäähän. Oli aivan kuin jokin voima ei olisi halunnut päästää häntä menemään, kuin se olisi kaikin voimin puskenut vastaan estääkseen Hermania pääsemästä saareen. Kuuraripsiensä takaa hän huomasi, että ajoura oli täynnänsä umpeen jäätyneitä halkeamia, jotka risteilivät sinne tänne jään sinertävällä pinnalla. Veden talvi-iho oli venynyt ja painunut ja kohoillut allaan vellovan meren liikkeitä mukailleen ja kaikki tuo liikehdintä oli muodostanut repeämien ja railojen suoniston, jonka havaitseminen sai Herman de Souzan entistäkin levottomammaksi. Hänen mielessään -mikäli hän nyt koskaan edes oli ajatellut kovin perusteellisesti mitään jäätyneisiin vesiin liittyvää- jää oli aina vaikuttanut jokseenkin liikkumattomalta ja vakaalta, kuin pakkopaidalta joka laittoi levottomat vesimassat aisoihinsa. Avovesiä hän pelkäsi; meriä, jokia, järviäkin. Hänellä oli siihen syynsä, eikä vähäisimpänä uimataidottomuus sekä seitsemän vuotta sitten tapahtunut Välimeren ylitys mitättömällä veneen tekeleellä kuolemaa läheltä liipaten. Hänellä oli myös vanhempia syitä, ikiaikaisia, suvulta perittyjä. Yhtäkkiä de Souza ymmärsi täydellisesti, ettei jäätyminen tehnyt merta yhtään sen turvallisemmaksi, että siellä se oli, avovesi, ehkä vain muutamien senttien paksuisen jääkannen alla, aivan lähellä, hänen allaan ja jos meri halusi tulla, se tuli. Jos se halusi mennä, se meni. Mikään ei ikinä voi pysäyttää merta ja kun merelle lähtee on merenjumalien armoilla, olkoonkin se kuinka pohjoisessa ja mitättömän oloinen ja jäätyneenä tahansa. Hän tunsu paniikin hyökkäävän kylmästä tarvitsevan kehonsa kimppuun, näki epämääräisiä hahmoja näkökenttensä reunoilla ja samassa, kuin vastauksena hänen kauhulleen, kuului valtava pamaus ja rutina kun meri päätti liikahtaa ja jäähän repesi valtava railo suoraan hänen edessään. Herman iski jarrut pohjaan, mutta pyörä jatkoi liukuaan sileällä jäällä kohden hyytävää, leveää repeämää, jonka uomassa väreili pikimusta vesi. Nyt minä kuolen, ajatteli Herman ja heittäytyi pyörän selästä. Hän mätkähti kivikovalle jäälle kylki edellä, kuuli rusahduksen ja tunsu terävän piston jossakin vasemman keuhkonsa alaosissa. Pyörä jatkoi liukuaan ja molskahti veteen kuin mustaan aukkoon imaistuna. Herman makasi jäällä huohottaen ja jonkinasteisessa sokissa. Jäästä hohkaava kylmyys oli ilmankin kylmyyttä hirvittävämpää, se humahti samantien läpi Hermanin vaatekerrosten, läpi ihon ja kudosten ja lihasten suoraan luihin ja ytimiin. Hän puristi talismaania taskussaan ja huusi esi-isiltään apua. -Pitäis olla jotain puuta, lankku tai jotain, niin siitä pääsis yli, sanoi nariseva ääni Hermanin takana. Herman säikähti niin, että oli kierähtää railoon.

-Tosin tällä kelillä tuo jäätyy varmaan kohta umpeen. Mutta niin kyllä jäädyt sinäkin, nariseva ääni jatkoi. -Ai perhana, menikö sun pyörä sinne?

Herman käänsi hitaasti päätään. Ensin hän ei erottanut pimeydessä mitään eikä ketään, mutta sitten yhtäkkiä esiin pulpahti pieni ja ikivanhan näköinen nainen, joka kurkisteli kaula pitkällä railon syvyyksiin. Naisen hädin tuskin yöstä erottuva iho oli parkkiintunut kun vanha nahkakintas ja hänen kaulastaan roikkui lukemattomia valkoisista kaurisimpukoista tehtyjä ketjuja. Herman huomasi että nainen oli lanteille käärittyä, virttynyttä kangasreuhkaa lukuunottamatta alasti.

-Oletko sinä kuolema? Herman vinkaisi kauhusta ja kylmästä kankeana.

Nainen alkoi nauraa rätkättää niin että kuivettuneet, napaan asti roikkuvat rinnat heiluivat.

-Kuka sinä oikein olet? Herman vinkaisi taas ja tunsu itkun olevan lähellä.

-Lopeta tuo nössö piipitys ja puhu niin kuin mies, nainen komensi. -Alkaa jo hävettää millaisia tyhjänpillittäjiä tähän sukuun on siinnyt.

Koska Herman ei tiennyt, mitä voisi sanoa hän sanoi yksinkertaisesti: "Bonsoir madame". Lisäksi hän yritti koota itsensä ja kumartaa kohteliaasti perinteisten tapojen mukaan, mutta se oli lähes mahdotonta sillä hän retkotti sangen hankalassa asennossa, jäätyneenä ja todennäköisesti kylkiluu murtuneena railon reunalla. -Qui es-tu? hän uskaltautui kysymään ranskaksi.

-Bonsoir, Herman. Osaan kyllä ranskaa mutta en pidä siitä kielestä. Suututtaa ne myöhempien aikojen kolonialistiherrat sen verran rankasti. Voce fala portugues? Vaikka eipä kyllä voi portugalilaisiakaan kehua.

-Ööh tuota, en minä osaa portugalia, vastasi Herman täysin hölmistyneenä.

-No ei sillä väliä. Voimme puhua suomeakin. Olet näköjään oppinut sitä ihmeen hyvin.

-Kiitos, Herman sanoi yllättävistä kehuista hyvillään. -Olen kyllä panostanut kovasti kielen opiskeluun.

-Niinpä tietenkin. Onko se jo kuinka mones herrakansan kieli, joka sinun on opeteltava? Kolmas? Ranska, englantia, suomi? Vaikka eiväthän nämä mongoloidit oikeasti mitään herrakansaa ole, kuvittelevat vain olevansa, nainen sanoi ja tuhahti halveksuvasti.

Herman tuijotti ilmestystä ja olisi nipistänyt itseään poskesta jos olisi kyennyt ottamaan kinttaat pois jäätymäisillään olevista käsistään. Nainen tuijotti takaisin peloton ja itsevarma, lähes ylimielinen katse rypistyneillä kasvoillaan.

-Je suis ton ancêtre, hän sanoi sitten miltei huutaen. -Sinä rukoilit apua ja minä tulin.

-Mitä? Oletko sinä minun esi-isäni?

-No en todellakaan, etkö muka huomaa senkin hölmö, nainen sanoi ja heilutteli tissejään, jotka Hermanin mielestä etäisesti muistuttivat tielle kuivanneita, yliajettuja rupisammakkoita.

-Olen esiäitisi. Mitä muuten olet mieltä siitä, että täällä tasa-arvon ihmemaassakin käytetään edelleen sukupuolittuneita sanoja meikäläisistä?

-Häh?

-Ranskan sana ancêtre on hyvä, samoin englannin vastaava. Suomessa on tietysti sana esivanhempi, mutta ei sitä täällä juurikaan käytetä. Eipä täällä kyllä muutenkaan meistä välitetä enää paskaakaan, ei sen puoleen. Mutta kyllä se vain niin tahtoo olla, että jos kielessä ei ole sukupuolineutraalia sanaa, niin tyypit sitten rukoilee esi-isiä. Mitä hyötyä siitäkään on ikinä ollut? Ei yhtään mitään. Vaikka totta puhuen, ei sukupuolineutraaliudestakaan ole mitään hyötyä. Me esiäidit nämä hommat kuitenkin hoidetaan. Eihän muuten mikään ikinä muutu, ei edes satojen vuosien aikana sukupolvien ketjussa. Se on kyllä aivan käsittämätöntä, kaikki pitää hoitaa itse. No, senpä takia kohta muuttuu, hahaa, aivan kaikki. Ai hitto, että siitä tulee hienoa.

Herman de Souza ei ymmärtänyt höykäsen pöläystä siitä mitä tuo jäälle ilmestynyt muumioituneen näköinen mummo horisi. Paitsi että siinä taisi olla hänen esiäitinsä.

-Mikä sinun nimesi on? hän kysyi, koska mitään muuta ei tullut hänen mieleensä.

Nainen hymähti epäyytyväinen mutru jo valmiiksi ruttuisilla huulillaan.

-Minä olen Maria de Souza.

-Sama nimi kuin minulla! Herman huudahti hämmästyneenä.

-Tietysti, tolo, nainen tuhahti. -Minut ja sitä myöten koko tuleva suku sinut mukaan lukien on nimetty sen kartanon herran mukaan, joka minut osti silloin aikoinaan, kun vihdoinkin saavuimme Rion satamaan. Oikea nimemme on unohtunut. Ja jos minä selvisin siitä hirvittävästä laivamatkasta kokonaisen Atlantin valtameren ylitse puhumattakaan loppuelämäni orjuuttamisesta, ja sinä selvisit Mar Mediterraneon yli siinä kiikkerässä venepahasessa, jolla moni muu heitti henkensä, niin kyllä sinä poikaraukka selviät tästä pienestä jäätyneestä lätäköstä. Sem problemas! Tosin olihan minulla siinä sinun Välimeren härdellissäkin sormeni pelissä, nainen mutisi.

-Mihin satamaan? Mikä härdelli? Mitä sinä oikein puhut? Herman kysyi. Kaikki nämä vuodet hän oli aktiivisesti yrittänyt olla ajattelematta matkaansa Eurooppaan sekä Välimerta, johon hän totta tosiaan oli ollut vähällä hukkaa. Eikä meri ollut ollut edes pahinta kaikessa. Pahinta oli ollut Sahara. Pölyiset, rutikuivat, hiekan kuorruttamat kylät ja kaupungit lähes tietttömiä taipaleiden takana, missä salakuljettajien kanssa yhteistyötä tekevät puolisolitaalliset joukkioit vaanivat "tarkastuspisteillään", ottivat vangeiksi, veivät matkarahat, räökkäsivät, uhkailivat, pakottivat. Monet kulkijoista olivat jääneet rahattomina, jotkut jopa kidutettuina, jumiin sinne jonnekin. Herman oli kuin ihmeen kaupalla säästynyt pahimmalta, mutta oli kuukausia pelännyt vieläkin enemmän kuin sinä yhtenä yönä uppoavassa paatissa Välimerellä. Nyt se kaikki palasi pätkiviinä muistikuvina, ravisteli hänen kohmeista tajuntaansa.

-Sinä jäädyt pian, Herman de Souza. Sinulla on noin viisi minuuttia aikaa. Jos et siihen mennessä ole taas liikkeellä niin naps naps, huonosti käy sinun varpaillesi ja muillekin tärkeille ruumiinosille, Maria sanoi ja katsoi merkitsevästi Hermanin haarioihin. -Ja pian sen jälkeen alkaakin kuolema kolkutella. Niin että alahan nousta jo ylös.

Säikähtäneenä Herman kohosi jäältä niin nopsaan kuin vain umpikangistunut jääkalikka voi.

-Mediterraneolla sinä et nähnyt minua, Maria de Souza jatkoi. -Olit tajuton, lähes jo hukunut. Minä kiskoin sinut Euroopan maan kamaralle. Mikä hitto siinäkin muuten on että te kaikki haluatte tänne niin kovasti? Tänne raatamaan näihin paskahommiin, ihan niin kuin me orjat aikoinaan. Herman ei tiennyt mitä sanoa. Hän oli yhtäaikaisesti aivan ymmällään sekä vaarallisesti paleltumaisillaan keskellä jäätynyttä Perämerta, joka kuulosti huokailevan ja murahtelevan hänen allaan, ja silti jollakin omituisella tavalla kaikki tämä tuntui käyvän järkeen. Hän halusi kiihkeästi tietää lisää tuosta kummallisesta ilmestyksestä, jonka nimeä hän kantoi.

-Hyvä on, minä kerron nopeasti, Maria de Souza sanoi kuin olisi lukenut Hermanin ajatukset ja varmaan lukikin. -Minut siis napattiin kesken ruuan laitton kotimökin pihalta Herran vuonna 1782, sidottiin ja vietiin satamakaupunkiin. Minut raiskattiin ensimmäisen kerran jo matkalla sinne. Sitten minut huutokaupattiin ja lastattiin siihen kamalaan paattiin 622 kohtalotoverin kanssa. Olen myöhemmin tarkistanut lukumäärät, kun olen penkonut arkistoja tulevia toimenpiteitäni varten. Meistä 501 pääsi perille Rio de Janeiroon. Et halua tietää, miltä se laiva haisi. Rion satamassa minut osti nuori ja ilkeä kartanonherra Ferdinando de Souza ja niinpä minä sitten päädyin palvelemaan häntä ja hänen samanlaista perhettänsä. Se oli aivan kamalaa, mutta onneksi en kuitenkaan joutunut raivaamaan sokeripeltoja viidakoon, sillä vaikka olinkin vahva, ei viidakosta moni mieskään selvinnyt hengissä.

Herman kuunteli tätä kaikkea syvän hämmästyksen vallassa. Hänen tajuntansa rajamaille alkoi ilmestyä kuvia. Myös ääniä, hän kuuli rummut. Ja muistin hämärissä hän näki ihmisiä nuotiotulen ympärillä niin elävästi, että tuli lämmitti häntäkin. He lauloivat ja tanssivat ja hän tunnisti rumpujen tutun rytmin, sen joka on säilynyt vuosisatoja ja kulkenut mantereelta toiselle. Hän näki myös hyökkäyksen, hiekan pölinän, kuuli hätähuudot ja ammuskelun. Hän näki valtavan purjelaivan seisovan satamassa, tunsu tervan väkevän tuoksun huokuvan sen puisista kyljistä, näki katkeamattoman ihmisjonon, toisiinsa sidottujen pelokkaiden hahmojen, katoavan laivan ruuman uumeniin tietäen, etteivät he koskaan enää palaisi takaisin. Tunsu keinutuksen, nälän, puutumisen, ripulin, kivun, kuoleman. Sanoinkuvaamattoman löyhkän. Päivä toisensa jälkeen, seuraava aina edellistä tuskaisampi. Sitten kuva hiipui pois.

-Kyllä, juuri niin siinä kävi, esiäiti sanoi hiljaa.

Herman huomasi jäisten housunlahkeidensa sulaneen. Eivätkä vain sulaneen, ne olivat rutikuivat ja lämpimät kuin nuotion loimussa kuivatut.

-Tiesitkö muuten, että se terva tuli täältä? esiäiti kysyi.

-Mikä terva? Ai siinä laivassako? En, tai siis...

-Kyllä, täältä se tuli. Tuosta kaupungista, Maria de Souza sanoi huitaisten itähorisontissa vilkkuvaa Oulun valovanaa kohden. -Tarkalleen ottaen Bergbomin (nimi muutettu yksityisyyden suojaamiseksi) kauppahuoneelta. Tuo kaupunki on saanut oman osansa meidän verestämme, Herman. Mikään ei ole sattumaa. Et ole sattumalta täällä. Kaikki liittyy kaikkeen, esiäiti sanoi ja painoi muhkuraisen etusormensa Hermanin solisluun yläpuolelle, katsoi tiukasti Hermania silmiin niin että häntä alkoi pyörryttää. Esiäidin silmistä ja sormesta virtasi jotakin kihelmöivää sähköntapaista kuumotusta Hermanin kehoon. Häntä ei palellut enää ollenkaan ja kokeillessaan varovaisesti kylkeään hän huomasi, että pistävä kipukin oli poissa. Kaiken lisäksi tervaporvarin kauppahuoneen nimi oli tismalleen sama kuin häneltä pizzan tilanneen tyyppin.

-Tännekö minun piti tulla? kuului ääni railon toiselta puolelta. Herman ja Maria de Souza kääntyivät katsomaan ja näkivät vanhan ja lihavan miehen seisoskelevan railon reunalla piippua poltellen. Herman haistoi tupakan makean tuoksun.

-Tännepä tänne, Maria sanoi ja Herman huomasi hänen silmissään vihaisen kipinän. -Sinua tarvitaan nyt. Tuo pyörä tuolla pitää saada ylös, hän jatkoi ja osoitti pahkuraisilla sormillaan railoon, jonka pinnalla vesi väreili ja lainehti levottomasti.

-Otithan nostovehkeet mukaan? Maria kysyi ja irrotti sormensa Hermanista. Kuumotus ja kihelmöinti lakkasivat samantien ja Herman tunsikin taas pakkasen, jään ja pimeyden ympärillään, pizzankuljetusrepun painon harteillaan.

-Otinpa hyvinkin, mies vastasi ja nosti jonkinmoisen sauvan näkyville. Sauvan kärjessä oli koukuiksi hammastettu metallikärki.

-Kappas vain, hylekoukku, Maria totesi tyytyväisenä hykerrellen.

-Tunnetteko te toisenne? Herman kysyi.

-Emme, vastasi mies.

-Tavallaan, vastasi Maria salaperäisesti. -Olemme nähneet ohimennen.

-Niinkö? mies hämmästytti. -Missä?

-Riossa.

-Minä olen viettänyt siellä aikaa nuoruudessa. Silloin kun vielä seilasimme maailman merillä. Mutta en kyllä muista sinua...

-Minä olen Maria de Souza. Eikä sinun tarvitse minua tunteakaan. Pääasia, että tulit kun käsky kävi ja olet nyt täällä. Tässä tarvitaan nyt entisaikojen hylkeenpyytäjien taitoja. On hyvityksen aika.

-De Souza... Tuttu nimi... tuntematon mies karahti punaiseksi kuin keitetty rapu.

Yhtäkkiä Hermanin silmissä välähti taas kuvia. Hän astui sisään kapakkaan ja näki nuoren naisen kantavan juomia pöytään kirkkaan punaisessa mekossa, joka nipin napin peitti hänen kurvikkaan vartalonsa kriittisimmät kohdat. Baari oli kuuma, meluisa ja tupakan savua täynnä. Pöydän ääressä istui ryhmä miehiä, jotka katsoivat ahnaasti sekä naista että vaahtoavia oluttuoppeja. Yksi miehistä näytti tutulta. Siinä istui ilmeisesti tuo raiolon reunalla seisoskeleva äijä, joka juuri nyt työnsi puuvartista sauvaa, jota Maria hylekoukkuksi oli kutsunut, railoon ja alkoi kiskoa polkupyörää ylös! Kuvassa hän tosin oli nuori ja humalainen. Punamekkoinen nainen kumartui supattamaan jotakin miehen korvaan. Hörpättyään tuopin tyhjäksi yhdellä kulauksella mies nousi pöydästä ja puristi silmät kiiluen naista takapuolesta, joka eittämättä oli muhkea. He poistuivat yhdessä jonnekin tupakansavun taakse. Oviverho vain heilahti, kun he katosivat kuvasta.

-Hei hei, huusi yksi pöydässä olevista heidän peräänsä portugaliksi, mutta liian myöhään. -Sen mukaan ei kannata lähteä, sillä on kuppa!

Herman havahtui siihen, että jälle ilmestynyt mies tuijotti häntä. Polkupyörä oli nostettu vedestä, mutta se oli raiolon väärällä puolella. Mies virnisteli nolona harmaantuneen partansa takana.

-Niin siinä kävi, mies sanoi Hermanille.

Herman huomasi hikoilevansa. Kapakan tunkkainen lämpö viipyili hänen kehossaan ja piposta leyhyi sakea tupakin haju aivan kuin Herman olisi oikeasti käynyt baarissa. Miten tämä kaikki oli mahdollista, hän ihmetteli.

-Siitä tuli kunnan epidemia tuolla, esiäiti naurahti kuivakasti ja huitaisi luisevalla kädellään Hailuodon suuntaan.

-Miten sinä sen tiedät? mies kysyi nolona.

-Minä tiedän kaiken, mitä minun jälkipolvilleni on tapahtunut, Maria de Souza sanoi eikä nauranut enää. -Kyllä minä tiedän kuka sinä olet, perämies Trupukka (nimi muutettu yksityisyyden suojaamiseksi). Sinä et saanut syfilistä Marta de Souzalta sinä iltana Herran vuonna 1952 Brasiliassa Rion satamakortteleissa, vaan sinä annoit sen hänelle. Joku merimiehistä yritti varoittaa häntä, mutta koska hänet oli pakotettu huoraamaan siinä saastaisessa kapakassa, ei hänellä ollut varaa nirsoilla. Eikä hän saanut tautiinsa hoitoa, kuten myöhemmin sinä ja puoli Hailuotoa saitte. Kun sekä miehet että taudit olivat runnelleet hänet käyttökelvottomaksi... niin, voitko kuvitella mitä hänelle sitten tapahtui? Itse asiassa sinä tuhosit hänet, perämies Trupukka.

-Minä... Se oli vahinko... En minä tahallaan... Jos olisin tiennyt, että...

-Tiennyt mitä? Että sinulla oli sukupuolitauti? Kyllä sinä taisit sen tietää, jos kerran merimiestoverisikin sen tiesi.

Perämies Trupukka näytti siltä, että halusi hypätä railoon.

-Minä sain kyllä rangaistukseni, hän sanoi hiljaa. -Vaimo jätti, Hailuoto hylkäsi.

-No, totta puhuen hän olisi saanut sen pian joltakin toiselta, Maria hymähti. -Mikä ei tietenkään vähennä sinun vastuutasi. Mutta annetaan nyt vanhojen olla. Martahan ei koskaan pyytänyt minun apuani mihinkään, joten riittääköön Hermanin pyörän nosto hyvitykseksi synneistäsi de Souza sukua kohtaan.

-Kiitos, perämies sanoi vieläkin hiljempaa.

-Mutta nyt se pyörä on väärällä puolella. Kuinka minä nyt pääsen sinne? Herman huudahti. Samalla hetkellä hänen puhelimensa soi. Perämies Trupukka katsoi hämmästyksestä ymmyrkäisenä puhelinta, kun hän kaivoi sen paksun toppatakkinsa povitaskusta. Akku oli huolestuttavan tyhjä.

-Missä se pizza viihipyy? puhelimesta karjuttiin niin, että jäälakeus raikasi.

-Tuli vähän teknisiä ongelmia, mutta kyllä se on matkalla. Itse asiassa jo aivan kohta siellä, Herman valehteli.

-Hyvä. Et saatana kyllä saa palkkiotasi, jos pizza ei ole täällä puolessa tunnissa, tyyppi ärjyi humalaisella äänellä. Herman saattoi kuulla sylkipisaroiden pirsunnan. Puoli tuntia. Se on mahdotonta, Herman ajatteli. En mitenkään ehdi sinne puolessa tunnissa, en vaikka olisi kesäkelit ja olisin jo vastarannalla.

-Höpö höpö, esiäiti ärähti. Totta kai sinä ehdit. Kyllä se lukee minun ajatukseni, Herman totesi ja samassa kuului kumea paukahdus heidän jalkojensa juuresta ja railosta läiskähti vettä jälle. Marian ilme muuttui huolestuneeksi ja perämies Trupukkakin näytti pelokkaalta.

-Mitä tuolla oikein tapahtuu? perämies kysyi.

-Rakentavat siltaa, Maria vastasi. -Onko sinulla ideaa, miten Herman saadaan sille puolelle? Tässä alkaa olla kiire.

Jää rusahti jossain lähistöllä.

-Siltaa! huudahti perämies ja räjähti nauramaan. -Jo on aikoihin eletty. Silta Hailuotoon. Mitä siitäkin mahtaa seurata?

-Nähtäväksi jää, Maria mutisi hiljaa.

-Minulla on muuten tämäkin mukana, Trupukka sanoi ja liu'utti esiin monimetrisen suksennäköisen kapistuksen. -Jos hivutetaan tämä sillaksi railon yli, niin tuo Hermannin pääseeepi sitä pitkin yli.

-Ajopuu! Loistavaa! Maria innostui. -Syntisi on nyt totisesti hyvitetty, perämies Trupukka. Kiitos oikein paljon.

-Eipä kestä. Onhan se painanutkin omallatunnolla, kaikki mitä silloin tapahtui. Olin niin nuori ja... -Itsekäs pukki sinä olit. Naisten hyväksikäyttäjä, todellinen patriarkaatin paskakasa ja valehtelija. Niin kuin kaikki muutkin miehet. Mutta annetaan sen nyt tosiaan olla. Herman, nyt äkkiä tuosta yli! Maria de Souza komensi.

Herman katsoi kauhuissaan kapeaa ajopuuta, jonka pintaan lainehtiva vesi alkoi heti jäätyä. Hän tippuisi veteen aivan varmasti. Häntä alkaisi huimata ja hän liukastuisi ja railo imaisisi hänet syvyyksiinsä ja hän hukkuisi. Vanha tuttu veden pelko hyökyi häneen voimalla kuin tsunami.

-En minä pysty, hän sanoi ääni väristen.

-Voi jumalauta Herman, anna mennä nyt vaan. Meillä ei ole enää yhtään aikaa hukattavana, esiäiti karjaisi. Ja kuin hänen sanojensa vakuudeksi jää liikahti taas rätisten ja paukhdellen jossakin lähistöllä.

-Se on vihainen, perämies Trupukka sanoi, imi kiivaasti piippuunsa uutta hehkua ja katsoi jonnekin siltatyömaan suuntaan

-Mikä on vihainen? Herman parahti.

-Se ei tykkää tuosta sillantekeleestä, Trupukka sanoi.

-No niin Herman, ala laputtaa siitä. Minun olisi mentävä, tuli kutsu toisaalle. Sain juuri hätähuudon heinäkuun seitsemännestä päivästä Herran vuonna 1901, Maria de Souza sanoi.

-Mikäs hätä siellä on? perämies kysyi.

-Raiskaus tietenkin, melkein aina ne on raiskauksia. Ja tälläkin kertaa se tapahtuu laivassa keskellä Atlanttia, mutta Theresia on palaamassa kotiin, voitteko kuvitella! Jotkut meidän jälkeläisistämme

pääsivät palaamaan takaisin esivanhempiensa synnyinseuduille ja sinun, Herman, isoisoisoisoäitisi Theresia oli yksi heistä. Jos en nyt lähtisi pelastamaan häntä, ei sinuakaan olisi.

-No eikö sinun pitäisi sitten jo mennä? Herman sai sanottua. -En sentään haluaisi riskeerata olemassaoloani.

Tulikiven tappurat säkenöivät Marian silmistä. Hänen pieni ja kurttuinen vartalonsa kohosi yhtäkkiä ja alkoi säkenöidä niin että pintajää sulii hänen ympäriltään lammikoksi.

-Ei hätää. Minä saavun paikalle jo ennen kuin se iljettävä kusipää ehtii tehdä mitään.

-Mutta... mutta sinä sanoit, että raiskaus on jo meneillään.

-Pölvästi. Se raiskaus tapahtui jo yli sata vuotta sitten. Tai siis olisi tapahtunut ellen nyt lähtisi tästä ja muuttaisi jälleen kerran asioiden kulkua.

-Mitä ihmettä, pystyttekö te vaikuttamaan historian kulkuun? perämies Trupukka huudahti.

-Jotain sen tapaista, kyllä kyllä, Maria mutisi.

-Oi! Eliminoikaa Hitler! Estäkää atomipommit! perämies huusi. -Estäkää edes tuo typerä silta!

-Katsotaan, katsotaan miten tässä nyt käy. No niin, Herman, Maria de Souza sanoi ja kosketti Hermania. Herman tunsu saman sähköiskun tapaisen virtauksen säteilevän esiäidin kädestä.

-Alahan mennä. Hoida homma loppuun ja vie pizza sille rikkaalle mäntille. Lupaun, että sitten kaikki muuttuu. Nämä täällä eivät ansaitse enää yhtään orjaa.

Herman astui varovaisesti ajopuulle, tunnusteli jalallaan sen jäätynyttä pintaa. Yllättäen se tuntuikin pitävältä. Hän rohkaistui nostamaan toisenkin jalan puulle. Pitäisikö tästä mennä kylki edellä vai mitenkä hän mietti ja päätti sitten askeltaa jalkaterät ajopuun suuntaisesti. Siten ylitys sujui nopeimmin. Ajopuu ei ollut järin leveä ja Hermanin oli aseteltava jalkaa toisen eteen huolella. Vesi loiskui ja pärskähteli, mutta Herman keskittyi nyt vain tasapainoon. Hän rentoutti ylävartalonsa ja yritti hengittää rauhallisesti, ajatteli kesällä Tuiran rannassa näkemiään slack linella temppuilevia poikia ja päätti, että jos ne ilkeyksiä huudelleet penikat pysyivät heiluvalla köydellä niin kyllä hänkin pysyisi jämerästä lankusta tehdyllä puulla. Ja niin hän pysyikin. Muutama askel, ja hän oli ylittänyt railon. Herman tarrasi pyöränsä ohjaustankoon tärinän ja nauraen helpotuksesta. Railokin näytti yhtäkkiä kapoiselta ja mitättömältä. Sitten hän huomasi olevansa jäällä ypöyksin. Esiäitiä ja perämiestä ei näkynyt missään. Ei edes piipputupakan tuoksua tuntunut.

Niin Herman de Souza pääsi vihdoinkin jatkamaan matkaansa. Pakkanen oli leppynyt ja lämpötila noussut pohjalukemista jonnekin viiden miinusasteen hujakoille. Miellyttävä puhuri työnsi Hermania tehden polkemisen kevyeksi kuin kesällä konsanaan. Jää oli vakaa ja sileä. Yö levittäytyi hänen ympärilleen hiljaisena ja pimeänä kuin keskiaika ja se rauhoitti Hermanin mieltä.

Pian jää muuttui kapeaksi mutta hyvin auratuksi maantieksi. Pyörä kulki nyt kuin rasvattu salama. Vauhdin huumassa Herman vajosi mietteisiinsä. Mitä ihmettä äsken oli tapahtunut? Oliko hän ollut jonkinlaisessa hypotermisessä harhatilassa? Eikö hänen siinä tapauksessa pitäisi maata kuoleman kourissa railon äärellä? Sen sijaan hän tunsu olevansa mitä elävin, pyöräilykuntoisin ja palelemattomin, totta totisesti kuin pelastunut. Hän ei edes huomannut ohittaneensa uinuvan kyläkeskuksen, ei nähnyt valoja ikkunoissa, ei elonmerkkiäkään missään. Saari oli kuin kuollut. Kun Herman de Souza saapui Marjaniemeen, hän vilkaisi kelloa puhelimestaan ja huomasi ettei aikaa hänen lähdöstään Pizzeria La Lunan pihalta ollut kulunut laisinkaan. Päin vastoin, kello oli vähemmän kuin lähtiessä. Puhelin on varmaan paleltunut matkalla hän ajatteli ja marssi valtavana linnoituksena edessään kohoavan huvilan ovelle. Hän painoi summeria. Kovaääninen pärinä kaikui sisätiloista. Sitten hän kuuli askelia, ovi avautui ja unisen näköinen nuori nainen avasi oven.

-Mitä helvettiä, nainen sanoi ja tuijotti Hermania vihaisena.

Olipa siinä kohtelias tervetuloivotus.

-Täältä tilattiin La Luna-pizzerian munakoiso-kesäkurpikka-rucola-pizza. Tässä se nyt sitten on.

-Jaahas, okei. No, mä voin ottaa sen, nainen sanoi ja ojensi kätensä.

-Ei kun luovuttaisin sen mieluiten sille, joka sen tilasi.

-Se nukkuu.

-Käy herättämässä, ole kiltti.

Nainen alkoi nauraa hekottaa ja nyt Herman haistoi alkoholin hänen hengityksestään.

-Kun se kerran nukahtaa niin se ei herää vaikka pommit alkaisivat räjähdellä tässä ympärillä. Herman huolestui. Miten hän nyt saisi palkkionsa? Hän halusi palkkionsa, muuten hänen elämänsä ei ikinä muuttuisi mihinkään, tai oikeammin kyllä muuttuisi - entistä paskemmaksi. Oliko hän tehnyt koko hirvittävän matkan aivan turhaan? Oliko häntä huijattu? Nyt hän ei kyllä antaisi periksi! Hän työnsi naisen sivuun ja tunkeutui sisään.

-Hei jumalauta, mitä sä oikein kuvittelet tekeväsi, nainen huusi ja syöksyi Hermanin kimppuun, raapi poskia ja repi tämän vaatteita ja sai kiskottua pipon hänen päästään. Herman nappasi naista ranteesta ja yritti estää tätä. Syttyi käsiryysy, jonka seurauksena eteisen naulakko kaatui ensin peilikaappia vasten, sitten marmorilattialle tuhansien peilinsirpaleiden päälle romahtaen. Nainen alkoi kirkua ja huutaa apua. Yhtäkkiä naisen katse muuttui hämmästykseksi.

-Hei mutta mähän tunnen sut! nainen sähähti hengästyneenä.

-Mitä vittua täällä oikein tapahtuu, miesääni karjahti eteisessä. Siinä oli pizzan tilannut tyyppi, Herman ajatteli, nyt on toimittava viisaasti. Hän irrottautui riehuvasta naisesta ja osoitti pizzalaatikkoa.

-Siinä se nyt on, sinun tilauksesi, hän sanoi ja huomasi valkoista jauhetta tyyppin verestävien sierainten reunoilla, hullunkiillon miehen punoittavissa silmissä.

-Mä en oo vittu tilannut mitään! En sun löyhkäävää pizzaas enkä mitään muutakaan!

-Kyllä sinä olet. La Lunasta Tuirasta.

-Mikä paskaläävä se on? En ole koskaan kuullutkaan. Ala vittu painua täältä, ei kukaan sinua ole tänne tilannut! tyyppi ärjyi ja Herman tunsi sylkipisaroiden lentävän poskilleen.

-Sinä lupasit palkkion! Herman huusi vastaan. -Sinä saatanan kiero valehtelijarasistipaska, hän rääkyi kurkku suorana. -Tässä on tämä helvetin kasvispizza, jonka sinä nimenomaisesti halusit minun tuovan tänne jumalan selän taakse vaikka oli myrsky eikä lauttakaan kulkenut. Lupasit palkkion. Sinä lupasit!

Siinä vaiheessa Hermanin ääni murtui nyhkytyksiin ja kaikki yön kauheudet vyöryivät hänen ylitseen valtaisana uupumuksen aaltona. Hän horjahti ja oli kaatua lasimurskan sekaan. Tyyppi alkoi naureskella, samoin nainen.

-Minä tunnen tuon luuserin, nainen sanoi sitten hyytävästi. -Kävin sen kanssa joskus muinoin pari kertaa treffeillä, mutta sitten se vain katosi sanomatta sanaakaan. Täyspaska se on.

-Ghostasitko sinä minun siskoni? tyyppi sanoi yhtä kylmästi kuin pohjoistuuli jääulapalla. Ivallinen naureskelu oli kadonnut kuin pieru Saharaan, silmissä välähti vaarallisesti.

-Alkoiko vanha suola janottaa, vai miksi sinä tungit tänne ja kävit hänen kimppuunsa? Yrititkö sinä raiskata minun siskoni? Mikä saatanan psykopaatti sinä oikein olet? Jumalauta mä tapan sinut.

Tyyppi katosi jonnekin valtavan huvilan uumeniin ja ilmestyi kohta ase kädessään. Ase, joka osoitti suoraan kohden Hermanin päätä. Herman työnsi vaistomaisesti kätensä taskuunsa, tunsi talismaanin tuttuakin tutumman muodon ja lohdullisen lämmön sormissaan ja alkoi rukoilla.

-Mitä vittua sä mumiset siinä, tyyppi karjaisi ja painoi liipasinta.

Kuului hirvittävä tärykalvot repivä pamaus ja sen jälkeen kaikki muuttui mustaksi ja hiljensi.

De Souza laajan suvun esiäiti Maria de Souza havahtui jo tutuksi käyneeseen avunpyyntöön. Hän oli asettunut makuulle aikomuksenaan kerätä edes hetkisen voimia ennen viimeistä ponnistustaan, jonka tiesi olevan lähellä. Vaikka hän olikin henkiolento eikä millään muotoa todellista verta ja lihaa, tarvitsi hänkin silti lepoa. On vaikea kuvailla paikkaa, missä henkiolennot lepäävät. Se ei oikeastaan ole edes mikään paikka samassa mielessä kuin elävien maailmassa paikat ovat. Sen sijaintia on mahdoton määrittää, sillä se on eräänlaisella vapaavyöhykkeellä maallisen ajan ja ikuisuuden välissä. Marialla oli siellä pieni talo ja talossa mukava sänky. Siellä hän nyt makasi ja tuijotteli kattoon. Aluksi Maria oli haaveillut tasa-arvoisesta maailmasta, paitsikin töitä niska limassa sen eteen, korjaillut, paikkaillut, valistanut ja vähän uhkaillutkin välillä. Hän oli jaksanut toivoa, että seuraavan de Souza -sukupolven kohtalo olisi vihdoin ollut parempi kuin edellisen, parempi kuin hänen oli ollut. Hän oli tehnyt kaikkensa, että niin kävisi ja siltikin, kaikesta huolimatta, maailman niin sanotusta kehityksestä ja kaikkien ahkerien de Souzien henkilökohtaisista ponnisteluista huolimatta niin ei ollut tapahtunut kuin ehkä aivan pintatasolla.

Hermania ei oltu viety väkisin minnekään, hän oli lähtenyt riskialttiille matkalleen näennäisen vapaaehtoisesti, eikä häntä myöskään ollut lain silmissä orjuutettu. Mutta kun salaisuudet alleenkätkevä jää hieman repesi, paljastui käsittämättömän taitavasti rakennettu ja lakipykälän naamioitu systeemi, jonka motiivit olivat tismalleen samat kuin entisaikojen orjakauppiaiden, laivanvarustajien ja orjanomistajien olivat olleet. Se systeemi tarvitsi ilmaista tai lähes ilmaista työvoimaa kaiken maailman paskaduuneihin, jotta omistava luokka saisi rikastua aina vain enemmän ja enemmän, ja keskiluokka saisi jatkaa harhaista ja välinpitämätöntä näennäismukavaa pumpulissa elämistään.

Mikään ei siis ollut muuttunut. Siksi hän oli alkanut suunnitella jotakin aivan muuta. Omaa kohtalooaan hän ei kyennyt muuttamaan, siihen loppuivat hänen toimivaltuutensa. Mutta vuosikymmenien ja -satojen kuluessa hänen sukulaisverkostonsa oli kasvanut silmukka silmukalta niin laajaksi, että se oli mahdollistanut Marialle uskomattomia skenaarioita. Ajan ja ikuisuuden välitilasta hän pystyi näkemään kaiken yhtäaikaaisesti. Sieltä hän näki ajan todellisen luonnon, josta maan ihmisolentoilla ei ollut mitään käsitystä vaikka sinänsä nokkelasti olivatkin oppineet siitä ohuen siivun kelloihinsa ja kalentereihinsa kesyttämään. Verkostojen uusiksi punominen aikakirjoihin ei ollut silti ollut helppoa. Monta monituista kertaa hän oli tuntenut syvää uupumusta sekä halua jättää pikku mökkinsä ja työnsä esiäitinä, siirtyä vihdoinkin ikuisuuden lepoon ja unohdukseen. Mutta vihdoinkin oli koittanut hetki, jonka jälkeen hän ei joutuisi enää todistamaan kuinka hänen sukuaan orjuutettiin, raiskattiin, riistettiin, alistettiin, huijattiin ja hyväksikäytettiin, ei koskaan enää. Vihdoinkin oli koittanut hetki, mitä hän oli sinnikkäästi ja huolella, pala palalta ja kostonhaluisena vuosisatojen edestakaisessa lingossaan valmistellut.

Maria de Souza venytteli uupuneita, ikivanhoja raajojaan ja nousi sitten huokaisten ylös, kietoi lanteilleen kauhtuneen printtikankaan, pujotteli kaurisimpukkaketjut kaulaansa ja siirsi itsensä takaisin maaliskuun kahdenteenkymmenenteenensimmäiseen päivään Herran vuonna 2026, tällä kertaa Perämeren jäätikön sijasta Hailuodon Marjaniemeen.

Herman heräsi räjähtävään päänsärkyyn. Hän venytteli raajojaan, nuuhki yön jälkeistä paksua huoneilmaa, kuunteli ulkoa kantautuvia ääniä, kukon kieuntaa, mopon torvien tööttäilyä, valtameren ukkosenjylyä muistuttavaa kuminaa. Hän katseli teak-puusta tehdyn, kauniisti lakatun ikkunasäleikön lävitse siivilöityvää persikkaista valoa ja arveli kellon olevan puoli seitsemän. Aurinko oli nousemassa, päivästä tulisi jälleen kuuma. Hän tunnusteli ohimoitaan ja hieroi päänahkaansa, mutta kipu ei hellittänyt. Hän oli juonut vain yhden oluen palatessaan töistä edellisenä iltana, joten siitä se ei voinut johtua. Herman nousi ylös varovasti, ettei herättäisi vaimoaan, joka nukkui vielä sikeästi. Hän meni keittiöön, napsautti teeveden tulelle ja otti särkylääkkeen. Ehkä hän oli nukkunut huonossa asennossa tai sitten hän oli vain stressaantunut töistä, jossa olikin ollut kiireistä viime aikoina.

Teekupponen edessään höyryten hän alkoi selata aamun uutisia puhelimestaan. Jokin uusi ja vaarallinen virus levisi taas Euroopassa, oli tappanut jo satoja siellä. Toivottavasti se ei tule tänne, Herman ajatteli huolestuneena. Entä jos tämä päänsärky johtuuakin siitä, hän kauhistui. Ranskassa oli meneillään sotilasvallankaappaus ja maa oli kaaoksessa, joka uhkasi levitä naapurimaihinkin. Pohjoismaissa oli edelleen puutetta ruuasta ja varsinkin Lapissa ihmiset näkivät nälkää. Herman huokaisi syvään. Häntä suretti maailman tila ja se että niin monien ihmisten täytyi kärsiä. Hän ja vaimo olivat ottaneet kolmisen vuotta sitten kaksi kummilasta, orposisarukset, Suomesta. He olivat sitoutuneet kustantamaan tyttöjen koulunkäynnin siihen saakka kun nämä täyttäsivät 18 vuotta. Kerran vuodessa he saivat tuosta eksoottisesta mutta sangen primitiivisestä maasta postia, jossa kerrottiin tyttöjen kuulumiset. Mukana oli aina myös valokuvia innokkaasti hymyilevistä, pellavapäisistä lapsista. Köyhyydestään huolimatta he ovat aina niin iloisia, Herman ja vaimo olivat hämmästelleet. Aina hymyssä suin ja valmiina tanssimaan. Se oli kovin liikuttavaa. Hän tunsii mielihyvää siitä, että saattoi sillä tavoin auttaa kaukaisten maiden viattomia lapsiraukkoja. Ja hän oli ehdottomasti sitä mieltä, että oli parasta auttaa ihmisiä siellä missä he olivat. Hänenkin maahansa oli tullut paljon siirtolaisia pohjoisesta ja lisää oli tulollaani niin että rajat natisivat. Tunisia ja muut Pohjois-Afrikan maat olivat jo aivan tupella Italian ja Espanjan kautta paremman

elämän toivossa etelään pyrkivien pakolaisten kanssa. Välimerestä oli tullut surmanloukku, samoin Saharasta. Herman ei kuulunut siihen porukkaan, joka vihasi pakolaisia ja halusi estää heidän pääsyä Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan keinolla millä hyvänsä, mutta ei hän riemuitenkaan katsonut tulijoiden tulvaa. Hän kannatti hallittua maahanmuuttoa, sillä hänenkin maansa tarvitsi mm. hedelmien poimijoita, kassavan istuttajia ja katusiivoojia. Moni pohjoisen pakolaisista ja maahanmuuttajista ei silti koskaan työllistynyt sillä heidän kielitaitonsa oli surkea. Joskus Herman ajatteli, että ne taisivat olla pohjimmiltaan laiskoja, vaikka häpesikin tuota vanhasta maailmasta kumpuavaa rasistista ajatustaan.

Vaimo laahusti unenpöppöroisenä keittiöön.

-Huomenta hani, vaimo sanoi ja haukotteli.

-Huomenta. Otatko teetä?

Vaimo nyökkäsi ja katsoi Hermania kummissaan.

-Näytät siltä kuin olisit ryypännyt eilen.

-Mulla on pää kipeä, Herman sanoi.

-Onko paha? vaimo kysyi ja painoi suukon Hermanin ohimolle.

-Totta puhuen, on. Ihan hirveä jysäri. Niin kuin olisi päähän ammuttu.

-Onkohan sulle tulossa flunssa? Pitäisikö sun jäädä sairauslomalle?

-Mulla on kyllä ihan hirveästi hommia, ei taida onnistua.

-Rakas, mitä me on tästä puhuttu?

Herman mietti sykkivää päätään hieroen. Oli totta, että hän teki liikaa töitä eikä levännyt tarpeeksi edes silloin, kun oli sen tarpeessa. He molemmat olivat korkeassa asemassa ja hyvin palkattuja, mutta vaimo oli heistä se, joka muisti paremmin, että oli muutakin elämää kuin työ. Vaimo varasi lomamatkoja, osti konserttilippuja tai järjesti picnicin rannalle. Herman oli siitä kaikesta tavattoman kiitollinen, sillä ilman vaimoan hän olisi taatusti ajanut itsensä burn outiin.

-Hyvä on, hän myöntyi sitten. -Lepään vielä vähän aikaa ja odotan että särkylääkkeet alkaa vaikuttaa. Ilmoitan sihteerille, että hoidan tämän päivän neuvottelut etänä iltapäivällä.

-Kuulostaa hyvältä. Minä yritän päästä töistä niin aikaisin kuin mahdollista. Hei, tilataanko illallinen kotiin? Ei tarvisi käydä kaupassa ja kokata.

-Tilataan vaan!

-Voi niitä resukoita, vaimo sanoi sitten.

-Ai keitä?

-No niitä ruokakuskeja. Joutuvat hiki hatussa tuolla helteessä pyöräilemään päivät läpeensä.

Niiden ihokin palaa ihan karrelle. Jostain luin, että niillä on enemmän ihosyöpiä kuin muilla täällä olevilla valkoihoisilla.

-Sekin vielä, Herman puuskahti. -On se niin väärin. No mutta, minä teen tilauksen saman tien. Mitä sulla tekisi mieli?

-Pizzaa, vaimo vastasi.

Hermanin vatsa pyörähti puoli kierrosta kuin pyykkikoneen rumpu pöyhimisohjelmalla. Pääkipu tuntui kirskuvalta teräkseltä. Pahoinvoinnin aalto oli voimakas.

-Ei pizzaa, hän sanoi sitten ja tilasi heille muhkeat artesaanihampurilaiset. Klikkasi tipin lähetille ja meni takaisin nukkumaan.